

GLASILO

Glasilo delavcev
industrije pohištva Stol Kamnik

Leto XXXV

Julij 1988

Ob polletju . . .

Poslovanje v letošnjem polletju se je pričelo v zelo neugodnih gospodarskih razmerah. Pojemajoča konjunktura na področju prodaje naših izdelkov koncem lanskega leta se je še močneje izrazila v začetku letošnjega leta. Tudi sedanje razmere na trgu kažejo slabšanje prodajnih možnosti.

Ob sprejetju omejevalne zakonodaje v februarju leta 1987 smo pričakovali zmanjševanje naročil, zato je bila usmeritev v izvoz koncem lanskega in začetku letošnjega leta nujna poslovna poteza. Brez težav v proizvodno prodajnem področju, pa tudi v drugih poslovnih procesih, ni šlo. Še najhuje so bile spremljane akcije pri prerazporejanju delavcev iz obrata v obrat. Brez tega očitno tudi v bodoče ne bo šlo. Jugoslovanske gospodarske razmere doma so nestabilne, dohodkovno nestabilen pa je tudi tuji trg, ki ga povzroča nekonsistentna domača ekonomska politika na izvoznem področju. Zato je bil dohodkovni rezultat v prvih mesecih letošnjega leta slabši, popravil se je šele v zadnjih dveh mesecih.

Tako podatki iz prvih pet mesecev kažejo, da so naši finančni rezultati zadovoljivi.

Ostalo nam je nekaj več kot štiri nove milijarde dinarjev bruto akumulacije, do konca leta pa bi morali ob sedanjih pogojih poslovanja znesek podvojiti. V politiki delitve osebnih dohodkov bomo spoštovali družbene usmeritve in po predvidevanjih poskušali ostati s poprečnim OD v zgornji polovici občine Kamnik.

Ob vseh tekočih težavah nam še vedno ostajajo naloge na razvojnih vprašanjih. Te morajo biti:

– v izboljšanju kadrovske strukture zaposlenih na vseh nivojih. Prednost pri zaposlovanju v proizvodnji morajo imeti kvalificirani in visoko kvalificirani delavci, v sprem-

ljajočih službah pa le strokovnjaki – specialisti;

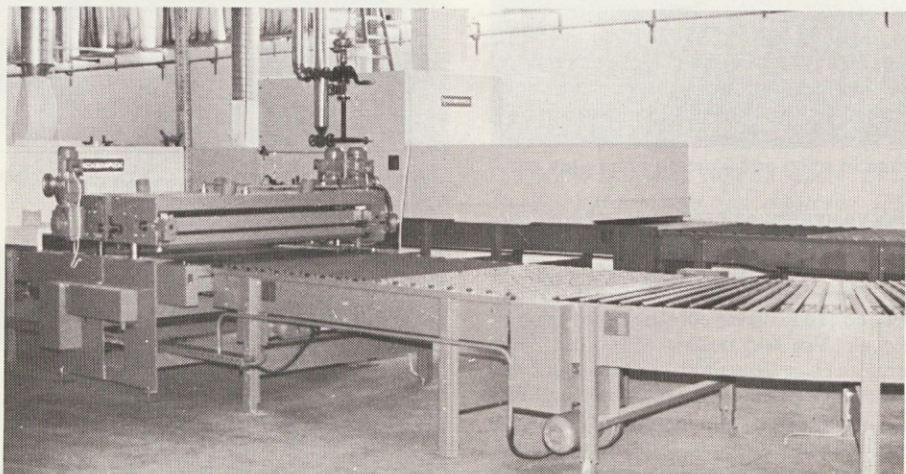
– v hitrejšem in intenzivnejšem preusmerjanju naše programske politike v proizvode za opremo poslovnih objektov;

– v kvalitetnejše trženje, ki še vedno tako v organizacijskem kot v vsebinskem pogledu ni dorečeno;

– v izboljševanje nadaljne strojne opremljenosti tovarne;

Sedanje krizno obdobje jugoslovanske družbe pušča sledove tudi pri našem poslovanju. Pričakujemo, da posledice ne bodo hude. Naša strategija **zoževati proizvodne programe, večati trg, nam bi lahko to omogočila.**

Boris Zakrajšek

Nov, dodatni oddelek površinske obdelave v PE-2 je že imel poizkusno obratovanje. – Doslej je bil omenjeni oddelek zaradi posebnih zahtev tehnoloških postopkov, ki ne omogočajo hitrega pretoka polizdelkov, ozko grlo v proizvodnji.

Vsem, ki vas Stolovo glasilo obišče v proizvodnih oddelkih in povsod drugod v domačih krajih in širom po Jugoslaviji, prijeten dopust.

Letošnji izvoz

Letos dosegamo v STOL-u dokaj ugodne izvozne rezultate; ob polletju bomo prodali na tujе naših izdelkov v skupni vrednosti cca 3,9 milijonov dolarjev, kar je za 18 % več kot v enakem obdobju lani. S tem pa bomo tudi že dosegli 56 % letnega plana. Izvoz pa bi lahko bil še večji, če ne bi bilo odlaganja odpreme za Libijo, katera pa bo predvidoma realizirana v mesecu juliju. Kot vsako leto, smo morali tudi v tem letu zavrniti nekatera naročila, bodisi zaradi premajhnih proizvodnih zmogljivosti, bodisi zaradi neugodnih cen, ki jih na zahtevnih tujih trgih dosegamo.

Čeprav predvidevamo, da se bo v drugem polletju dinamika izvoza nekoliko umirila, mislim, da bomo dosegli letni plan 7 milijonov dolarjev izvoza, vendar pa nekoliko zaostali za lansko letno realizacijo, ki je bila z USD 8,2 mio rekordna v zgodovini STOL-a. Upošteevaje slabšo akumulativnost, ki jo dosegamo v izvozu v primerjavi s prodajo na domačem trgu, ekonomsko gledano tudi nismo zainteresirani, da bi izvoz povečevali na račun domačega trga.

Na razvoj izvoza v letošnjem letu vpliva nekaj momentov, ki jih je vredno omeniti. Med temi je na prvem mestu povečanje obsega izvoza v okviru mednarodnih kooperacij. STOL izvažajo preko petih kontokorentov, oziroma kooperacijskih pogodb. Računamo, da bo vrednost tako realiziranega izvoza preseгла štiri milijone dolarjev. Na ta način si zagotavljamo potrebno osnovo za uvoz repromateriala, del tako ustvarjenih deviz pa je mogoče uporabiti za uvoz repromateriala za druge poslovne partnerje, ki imajo pasivno menjavo.

Zaradi poslovanja preko navedenih mednarodnih kooperacij je mogoče realizirati nekatere izvozne posle, ki bi jih sicer ne bilo mogoče, ker ekonomsko (finančno) ne bi bili zanimivi.

Druga značilnost je v povečanju naše dejavnosti na izvozu pisarniškega pohištva na račun lesenih stolov, ki so vse manj akumulativni. Za naše pisarniško pohištvo nam je uspelo zainteresirati nekatere kupce v arabskem svetu (na primer v Saudski Arabiji), Angliji in Švici. Sledile so že tudi prve odpreme in sedaj pričakujemo ponovitev naročil.

Računamo pa, da bodo pravi rezultati sledili šele v naslednjem letu. Žal pa se zaenkrat še ne moremo pohvaliti z razvojem poslov na ameriškem trgu, čeprav si od njega veliko obetamo. Tu je razvoj počasnejši kot smo pričakovali. Vse bolj postaja očitno, da bomo morali za pospešitev prodaj na tem trgu poleg naše sedanje poslovne zveze (Mason and Parker) aktivirati nove prodajne kanale. V tej zvezi velja omeniti našo željo, da bi bili prisotni z našim proizvodnim programom v Mednarodnem Design Centru v New Yorku. Predstavitev na nekem izpostavljenem mestu, je namreč eden prvih predpogojev za ekspanzijo na ameriškem trgu. Za večjo ekspanzijo prodaje pisarniškega pohištva na evropskih trgih pa je nujno, da čimprej preidemo na uporabo novih standardov, saj nam sedanja neprilagojenost tem standardom zapira vrata pri vseh večjih projektih.

Podobno kot v preteklem letu, tudi letos Evropa prevzema pred leti vodilno vlogo ZDA. Ta trend je posledica razvoja medvalutnih odnosov med ameriškimi dolarjem in zahodnoevropskimi valutami. Nemška marka in angleški funt že kar nekaj let kažeta ugodnejšo rast kot ameriški dolar. To je gotovo zelo pomemben razlog sprememb v regionalni usmerjenosti našega izvoza, ki smo mu priča v zadnjih letih.

Zanimiva je tudi ugotovitev, da se je letos precej bolj povečal naš izvoz preko posrednikov, kot pa naš direktni izvoz. To je vsekakor posledica ugodnega razvoja poslov z nekaterimi velikimi kupci, kot so Habitat, Ikea, CCFI, po drugi strani pa beležimo nazadovanje v izvozu preko firme WPI, ki je letos izgubil svojega najpomembnejšega odjemalca, to je firmo KINCAID, ki je po združitvi s firmo Lazy Boy povsem prenehal z uvozom stolov iz Jugoslavije. Primer kupca KINCAID je še posebej poučen, ker je v tem primeru doseganje dobavitelje iz Jugoslavije zamenjal domači (ameriški) proizvajalec. To pa kaže na padanje naše konkurenčnosti na ameriškem trgu tudi v primerjavi z ameriškimi proizvajalci. Poleg vse hujše mednarodne konkurence, smo priča tudi konkurenci med jugoslovanskimi proizvajalci samimi. Dogaja se, da nam drugi proizvajalci prevzemajo naročila, katera za nas niso zanimiva, ker je cena prenizka, oziroma količine, ki jih tuji kupci želijo naročiti, za nas prevelike. Zadnji tak primer so stoli 2928 in 5928, katere smo v STOL-u razvili za kupca CCFI, sedaj pa stol

poleg nas proizvajajo še tri druge tovarne v Sloveniji.

Kako je sicer z akumulativnostjo našega izvoza?

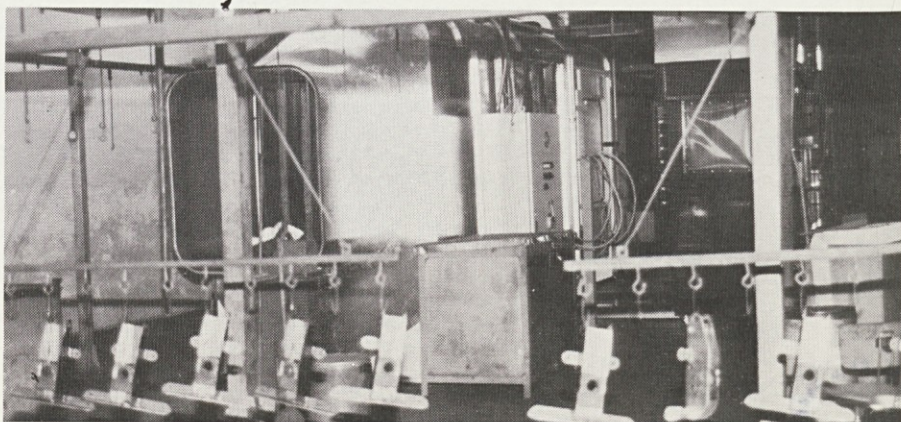
Nobena skrivnost ni, da je ves izvoz jugoslovenskega pohištva na zahodna tržišča nerentabilen, ali pa na robu rentabilnosti. STOL tu pač deli usodo drugih proizvajalcev; to kljub temu, da smo ob koncu preteklega leta uspeli precej povišati cene našim izdelkom. Tako smo povišali cene lesenih stolov za 6–10 %, nekaj manj pa cene ploskovnih programov za HABITAT in IKEO. Del negativne razlike, ki nastaja pri izvozu izravnavamo s tem, ko usmerjamo izvoz preko kooperacijskih pogodb, ostalo pa, kot pri drugih proizvajalcih, pokrije domače tržišče. To pa je tudi glavni razlog, da smo prisiljeni omejati izvozne posle na račun prodaje na bolj donosnem domačem trgu.

Ko razmišljamo o razvoju izvoznih poslov do konca leta, je potrebno omeniti, da smo v razgovorih za sklenitev nekaterih večjih poslov, ki bodo, v kolikor bodo uspešno končani, pomenili zagotovitev večmesečnega dela za nekatere proizvodne enote. Tu mislimo predvsem na posel za proizvodnjo 15.000 dvoranskih sedežev za nemškega kupca. Kar pa se tiče kapacitet v proizvodnji masivnih stolov in ploskovnega pohištva, pa smo tako že z obstoječimi naročili zasedeni do konca leta. Prejeli smo tudi že prva naročila za leto 1989.

Emil Verk

Konzul pohištvo je Stolov izdelek posebne vrste. Izdelki so posebej oblikovani, sodobni in zelo lepi.

V svetu in tudi pri nas so zahteve po vedno večji kvaliteti in storilnosti. Na sliki je novo postrojenje za plastificiranje v PE-3.

NEKAJ O NOVI KOTLARNI

»Stol pa Stol. Spet gradijo. Kaj jim ena prava stavba ni dovolj?« sem slišal spraševati mimoidoče. Kar nekaj sem jih takoj potolažil. Ali pa mogoče razočaral? Za marsikoga je stavba ostala neznanka do dne, ko se je na gradbišču pojavilo nenavadno dolgoroko avtodvigalo, zadnji udarec nejevrnim pa je bil dvig dimnika, ki je bil prav svojevrsten dogodek s številnim občinstvom.

Pojdimo lepo po vrsti in pogledjmo, kaj se je in kaj se bo v naslednjih mesecih še naredilo. Pretekla zima je bila še kako naklonjena gradbenikom. Novembra smo se kar s strahom ozirali proti temnim zimskim oblakom, ki bi nam lahko vsak trenutek nasuli snega in ustavili gradnjo. Kaj bi pomenila ustavitve del in gradbeno mrtvilo za nekaj tednov ali mogoče celo mesecev, pa ne bi komentiral. Gradbenikom je uspelo in dela v stavbi že zaključujejo, okolica pa tudi že dobiva svojo končno podobo.

Zakaj torej taka gradnja?

V stavbi je predviden prostor za dva enaka parna kotla zmogljivosti 16 t pare na uro, pri tlaku 42 bar-ov ter 420°. V tujini je običaj, da postavijo dva kotla naenkrat, vendar je drugi zgolj rezerva prvemu. V Stolu bo po zagonu novega kotla v rezervi stari kotel Streicher, katerega pa čaka res temeljita obnova.

Projektant nove kotlarne je ljubljanski IBE, ki sodeluje pri nadzoru. Izvajalec del je EMO Celje, TOZD Inženiring s svojimi kooperanti. Na gradbišču najbolj izstopa, kot monter tehnološke opreme, EMHM Hidromontaža Maribor, ki je opravila najbolj zahtevna dela, kot je dvig in montaža posameznih delov kotla na pripravljene nosilne noge (najtežji del je tehtal kar 40 ton). Sama montaža je potekala od zgoraj navzdol, torej skozi streho. Nenavadno na pogled, vendar najhitrejša in najbolj enostavna možnost. Hidromontaža se je lotila takoj varjenja posameznih delov kotla (kurišče s cevnim delom, podne cevi z zbirnimi kolektorji ter bobnom, vezava kotelne armature, postavitve dimnika, ciklona za odstranjevanje letečih delcev v dimnih plinih, cevodovodov za pnevmatski transport posluževalnih podestov podpiha kotla, ventilator za vlek itd.) Hidromontaža se je izkazala kot firma, ki se dodobra spozna na posel, katerega opravlja. Pohvaliti velja še posebej delovodjo tov. Jazbeca, ki skriva svoja leta v zares temperamentnem vodenju del. Ob tem velja omeniti še težave, ki nam jih je povzročal dobavitelj opreme EMO. Veliko truda in energije je bilo vloženo, da smo za vloženi denar prejeli opremo s predpisano kvaliteto. Poleg Hidromontaže so prisotni še IMP Maribor kot inštalater visokotlačnih in nizkotlačnih parovodov, IMP TEN kot glavni izvajalec elektro del, Minerva Žalec pripravljiva strojenja za kemično pripravo napajalne vode. Za obzidavo kotla skrbi stari Stolov znanec Šamoter Vogler, ki pa nima na sodobnih kotlih dela kot na kotlih starejše generacije, za katere je značilno, da so se šibili pod najrazličnejšimi obzidavami, Zarja Kamnik pa se trudi s hišnimi instalacijami. Dela potekajo z minimalno zakasnitvijo, ki pa ne vzbuja skrbi, ker je mesec avgust ostal

v »rezervi«. Težave so bile, kot sem omenil z dobavo opreme, še posebej z delom uvožene opreme, ki je kasnila tudi po zaslugi proizvajalcev kotla OMNICAL-a, pa tudi brez napak v sami konstrukciji ni šlo. Kljub vsem težavam, je uspel tlačni preizkus, ki je bil narejen 31. 5. 1988, kar pomeni, da so se dela prevesila v drugo zaključno polovico. Tlačni preizkus je bil narejen na 58 bar-ov. Za ilustracijo, zračnica vašega avtomobila naj bi bila napojena na 1,5 bar-a.

Poleg zgoraj omenjenih karakteristik, velja vedeti še nekaj zanimivih značilnosti novega kotla. »Vožnja«, kot je v besednjaku kurjačev značilna beseda, bo avtomatska. Ročno ostane le doziranje kosovnih odpadkov, katere pa bi v bližnji prihodnosti tudi drobili. Žagovina izpod novega silosa bo potovala do kurišča po dveh cevodvih. Poleg žagovine, kosovnih odpadkov, bo mogoče kuriti tudi določen odstotek premoga, kot alternativa pa bo kombinirani plinsko-oljni gorilnik SA-ACKE. Največja pridobitev pri načinu kurjenja je sodobna pomična stopničasta rešetka, ki obeta dosti boljše izgorevanje in manjše onesnaževanje okolja. Tudi z odstranjevanjem pepela ne bo težav, za kar bodo poskrbeli vijačni polži.

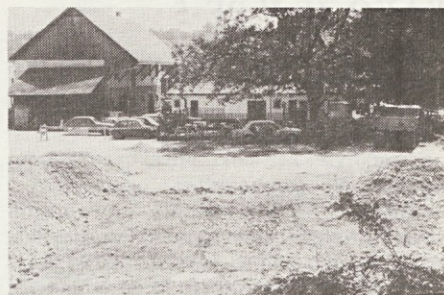
Vsi vitalni deli kotla so iz ZRN, kar naj bi po dosedanjih tudi Stolovih izkušnjah pomenilo (ob pravilnem posluževanju), dolgo življenjsko dobo. Za vse, ki jim ni vseeno, kakšne zobe bo imela prihodnja zima: prvi plamen v novem kotlu bo zagorel v drugi polovici septembra, s poizkusnim obratovanjem pa pričnemo 1. oktobra. Odstopanj od teh datumov ni.

Ob tej priložnosti se za razumevanje zahvaljujemo vsem, ki so bili zaradi številnih del na matičnem tovarniškem dvorišču kakorkoli ovirani za veliko mero potrpežljivosti, kovinarski delavnici pa za številne in kvalitetne usluge.

Miran Bremšak

Dviganje ogromnega dimnika za novo kotlarno je bil zelo zanimiv dogodek.

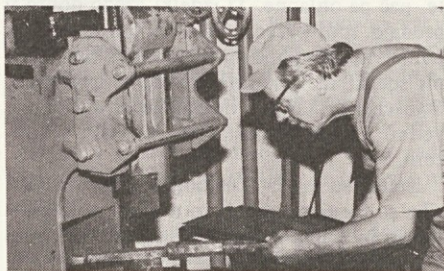
Bencin je vedno dražji, avtomobilov na našem tovarniškem parkirišču pa nič manj. Posebno v popoldanski izmeni je težko parkirati, ko človek enostavno ne ve, kam naj bi zapeljal svoj avto.

Novo, dodatno Stolovo parkirišče za staro delavsko restavracijo ne bo veliko, kljub temu pa bo zelo dobrodošla razbremenitev velikega parkirišča ob upravni zgradbi.

Skrb za delavca se ne konča samo pri osebnem dohodku, temveč je treba še marsikaj narediti, tudi izven tovarniške ograje.

Stolov dan bo v zgodnji jeseni, na našem domačem terenu. Prostor pa je treba že sedaj pripraviti.

V zrelih letih najti voljo za republiško tekmovanje v svojem poklicu ni enostavno. Jožetu Letnarju, našemu kovaču, tega ne manjka. Pred nekaj tedni se je v kovaških veččinah zopet pomeril s kolegi iz Slovenije in osvojil odlično drugo mesto.

Iskrene čestitke!

Poglejte se v zrcalo, pa ne boste tako divjali po tem ljubem svetu. Zopet je tu dopust in kmalu za njim novo leto. Zopet ste starejši. Kaj se vam splača?

Z dopusta napišite sodelavcem skromno kartico. To so oni za vas že storili in všeč vam je bilo.

Če boste dopust preživali doma, ne dajte poudarek hrani in pijači. To ste delali že lani. Letos se spomnite kaj cenejšega.

KAKO JE V PE-5

Zelo poenostavljeno povedano: delavca predvsem zanimata dve zadevi – kako je z osebnim dohodkom in kako z delom kaže v prihodnje, ker ve, da je od tega močno odvisno skoraj vse, kar lahko pričakuje. Zato delavca sestavki iz neposredne proizvodnje zelo zanimajo in jih bomo iz raznih delovnih enot skušali pripraviti tudi za prihodnje številke. Za to številko smo se odločili za PE-5, to je tapetniška delavnica ob PE-2 z delavnicami v matični tovarni ali nekdanji neseerijski delavnici, kot tem prostorom še danes marsikdo reče. Za pogovor smo zaprosili ing. Bineta Kladnika, vodjo PE 5, ki je za naše bralce povečal marsikaj zanimivega.

»Sedem delavcev PE-5 je prerazporejenih v druge proizvodne enote, dva delavca iz montaže pri tapetniški delavnici in eden iz oddelka plastike so prerazporejeni v strojni oddelak PE-5 v matični tovarni. Za delavce, ki delajo v tapetniški delavnici, je za sedaj dela dovolj, čeprav so naročila po znanih gospodarskih ukrepih v upadanju. Trenutno so sicer v proizvodnji še nekatera prejšnja naročila. V upadanju je inženiring (manj oprem je tudi za kinodvorane). Tudi široka potrošnja je relativno nizka.«

V zadnjem času je tapetniška delavnica precej delala za izvoz, tako za Saudsko Arabijo in Libijo, kjer so opremljali zgradbo farmaceutске fakultete. Izdelani so bili pisarniški vrtljaki, kovinski oblazinjeni stoli in fotelji iz govejega usnja. Občasno izvažajo tudi v Italijo in Avstrijo, to so vrtljaki Ergo, Daktilo in Master.

V proizvodnji za široko potrošnjo je v za dnjem času narejen močan premik. V izdelavi so novi artikli, ki so močno popestrili ponudbo. Izdelka Senator in Alanda imata sodobnejši izgled, kjer površine niso več nape, pač pa ohlapne. Ti izdelki gredo dobro v prodajo, tudi v izvoz. Na področju sedežnega pohištva, tako oblazinjenega, kot s furnirskimi sedeži in nasloni, se zadeva spreminja. Opuščajo se stari tipi in uvajajo novi. Tako je vedno nanovo vzpostavljen kontakt s kupcem.

Kateri so v PE-5 najbolj serijski izdelki? »To so furnirski sedeži in nasloni za izvoz v Italijo in ročna Lamelirana opirala za firmo Dauphen.«

Zanimalo nas je, kako je z zatranostjo odpremnih skladišč. Ing. Kladnik je povedal, da so se v zadnjih dveh mesecih zadeve uredile, stanje je normalno in ni posebnih problemov s prostorom.

Proizvodnja je sedaj močno razdrobljena. Pri pripravi in organizaciji dela je potrebna še večja aktivnost in večje delovno zalaganje vsakega delavca. Delo je treba velikokrat menjati.

»S proizvodnimi materiali in polizdelki so težave. Tapetniška delavnica na tem področju sodeluje skoraj z vsemi proizvodnimi enotami v Stolu, material pa tudi dobavlja od raznih zunanjih dobaviteljev. Dogodilo se je, da je bila dobavljena roba slaba in smo jo reklamirali. Zadnje čase je boljše, vendar moramo biti na vsakem koraku budni, tudi pri odnosih s kooperanti, da imajo po končni izdelavi naši izdelki primerno kvaliteto.«

Tudi iz tapetniške delavnice je odšlo v pokop precej izkušenih delavcev, vendar so se

mladi na delovne zahteve že privadili in tako na tem področju ni večjih težav. PE-5 novih delavcev zaenkrat ne sprejema. Z manj delavci so ob večji produktivnosti dosegli iste delovne rezultate.

Ker je predvsem v tapetniški delavnici veliko ročnih del, je preseganje norm nekoliko višje kot v drugih proizvodnih enotah. Delovni normativ za ročno delo je težje postaviti.

Nasprotno je v strojnem oddelku PE-5, kjer nekateri delavci norme slabše dosegajo. Do sedaj so imeli pri obračunu osebnih dohodkov obračunan le slabši dosežek norme, sedaj pa ne bodo upravičeni za posebni dodatek. Marljivi delavci ga bodo seveda imeli.

Poleg neobhodno potrebne vodstvene režije in režijskih delavcev, ki se ukvarjajo s pripravljalnimi deli, se po režiji delajo vsa neseerijska dela, ki jih je tudi dovolj in razni vzorci. Drugo delo pa se opravlja po normi, kjer je delovni učinek boljši.

Predvsem v tapetniški delavnici je veliko ročnega dela. Nekatere delovne operacije bi se dalo posodobiti, vendar bi potrebovali priročne, drage strojčke iz uvoza. O tekočem proizvodnem traku bi lahko razmišljali, če bi imeli zares serijsko proizvodnjo, kjer bi delo dalj časa teklo. Delovnih operacij na tekočem traku ne sme biti preveč, ker je tako linijo potem težko pripraviti za drug artikel. Ker pa vemo, kako je z našimi naročili, ki vsebujejo najrazličnejše izdelke (še teh smo ve seli), je zaenkrat nemogoče razmišljati o taki proizvodnji. Delo pač organiziramo v smislu naročil.

Kvaliteta oblazinjenih izdelkov je solidna. Stol ima v jugoslovanskem pogledu visoko kvaliteto, v izvoznem pa še vedno prenizko. Delavce je na vedno večjo kvaliteto zelo težko privajati. Preteklo bo še precej let, da bomo vsi spoznali, kakšne izdelke mora dobiti zunanji kupec.

»Število delavcev v PE-5 je v upadanju. Poleg upokožitev in drugih odhodov, se je enota številčno zmanjšala tudi zaradi reorganiziranosti.

Vzorčni mizarji ne spadajo več v našo enoto, prav tako tudi ne skladiščniki, čeprav urejajo naše zadeve.

V nadaljnje zmanjševanje delavcev v oddelkih ne bi smeli iti. To pogojuje tudi delo v raznih delavnicah, ki je sedaj med seboj vsklajeno.«

Če v eni misli povzamemo gornji sestavek, vidimo, da so delavci v tapetniški delavnici prisluhnili našim notranjim in zunanjim problemom in svoje delo prilagodili potrebam. Da pa bi dosegli manjše izdelavne čase in večjo kvaliteto, so nujne večje serije, kjer bi bil en izdelek v delu več tednov in bi bila priložnost, da se ga natančno osvoji. Tega pa za sedaj ne moremo misliti.

Kot je bila v ustanavljanju in po vpeljavi oblazinjenih programov tapetniška delavnica oddelak, za katerega so mnogi mislili, da njegovih izdelkov ne bo nikoli dovolj, je čas pokazal, da naš življenjski standard ne gre tako hitro naprej.

Za konec smo ing. Kladnika vprašali, če je današnjemu človeku potreben oblazinjen stol, fotelj ali garnitura, ko mu manjka denarja za najosnovnejše življenjske potrebe.

»Razvoj mora iti naprej, tudi na področju

stanovanjske kulture. Oblazinjeno pohištvo daje večjo udobnost in lepši izgled prostorov. Zato ima to pohištvo vendar bodočnost.«

C. S.

Tapetniški poklic je predvsem delo ob delovni mizi. Zahteva smisel za oblikovanje in ročne spretnosti.

Delavci imajo zelo obremenjene roke. Posebno v kasnejših letih se pojavljajo bolečine (tudi v tistih dneh, ko tapetnik svojega poklica ne opravlja).

UREJENI, A NEPOŠTENI

Po vasi hodi mož kosmat, za ureditev frizure premalo je »bogot«. Na poti sreča fanta dva, ki kosmata tudi sta oba.

»Kaj, če brivca bi obiskali, lase postriči bi si dali.«
Zmenjeni bili so na en mah, saj brivec za njih ne bo predrag.

»Striči, briti, mojster, saj zadosti sem kosmat, da urejen potem šel bom nakupovat. Potem boste ostrgli fanta oba, ko se vrnem, se račun poravna.«

Mojstra pričelo je skrbeti. V nepoštenost moža je pričel verjeti. Mojster nejevoljno fanta sprašuje: »Kje se vajin oče zadržuje?«

»To ni najin oče, niti brat, greva ga midva iskat.«
Izginili so ostrženi, urejeni, do brivca bili so nepošteni.

Franc Ravnikar
grobi razrez

Kako čudovite igre igra narava: kot bi zagrala najlepša glasba ali človek izbiral najlepše črke in jih zlagal v besede, ki pobožajo bolečo dušo.

Pogovor s Pavlom Ojsterškom

OB RAZSTAVI DEL KAMNIŠKIH INOATORJEV

Smo že taki, da nas bolj zanima kaj drugega, kot pa ravno razstave inovacij delavcev v kamniških delovnih organizacijah. Zato obisk na razstavi ni bil tako množičen, kot bi bilo potrebno. Če že nek delavec ni inovator, pa naj si vsaj ogleda, kaj so na tem področju napravili drugi. Vendar, če ni inovacije nad lastnim naslovom, zakaj bi potem hodili gledat, kaj je napravil nekdo drug. Smo pač ljudje, ki tudi drugemu ne privoščimo uspeha pri tistem delu, ki naj bi ga sami naredili.

Predvsem dvoje je imel obiskovalec v mislih ob pogledu na razstavljenе inovacije nad kamniško Veroniko. Skromen inovatorski uspeh v dokaj veliki kamniški občini in priznanje avtorjem razstave, ki kljub vsemu vendar niso odnehali in takorekoč na lastno iniciativo predstavili obiskovalcu, kaj je pri nas na tem področju narejenega.

Ob pogledu na razstavo ne moremo govoriti o množični inovativni dejavnosti, ker bi število vseh inovacij skoraj prešel s prsti obeh rok. Vendar tudi tega ne bi bilo, če ne bi po delovnih organizacijah obstajali razmišljujoči ljudje – delavci, ki poleg svojega obveznega dela žele stopiti korak naprej; s pravo boljšega in lažjega dela, kvalitete, storilnosti in še kaj. Zasluga gre tudi ljudem, ki inovatorsko delo spodbujajo, pregledujejo in v komisijah v imenu delovne organizacije tudi nagradijo.

Pavel Ojsteršek je predsednik Stolove komisije za inovacije in med glavnimi pobudniki za razstavo inovacij v Kamniku. Postavili smo mu nekaj vprašanj, o katerih običajno ne slišimo in ne beremo:

O množični inventivni dejavnosti je bilo tudi v naših delovnih organizacijah izrečenih veliko besed in popisanih veliko listov papirja. Koliko je bilo v resnici narejenega?

Načelno delovne organizacije inventivno dejavnost podpirajo.

Zadeva je taka, kot marsikatera druga: veliko se govori in malo naredi. Delovna akcija pa se začne šele po sestanku. Pri akciji mora vsakdo prijeti za delo. Delo poteka od koraka do koraka, pri tem ni nikoli toliko ljudi, kot pri dogovoru.

Delavec se ne more čez noč sprjazniti, da je njegov tovariš z inovacijo več zaslužil, kot on sam, ki je nima.

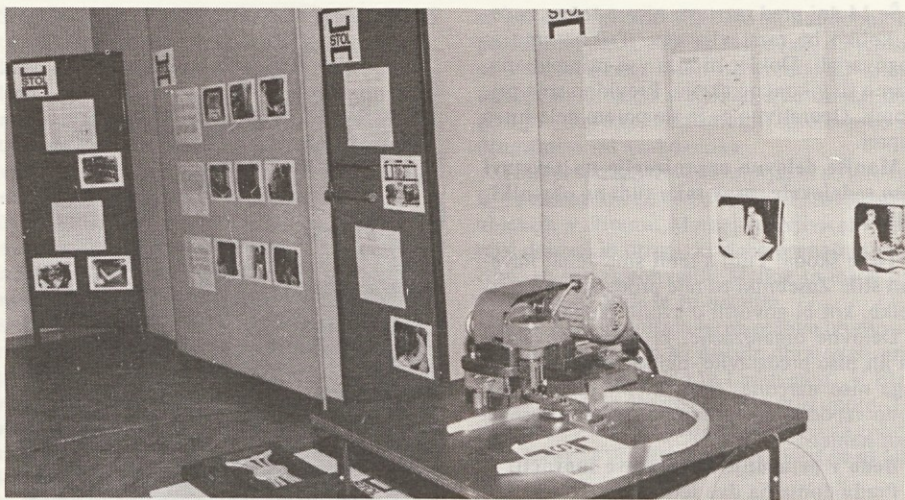
Ali je omenjena razstava inovacij prva v občinskem merilu?

Ni prva. Pred leti je že bila v Titanu, kjer je bila ta dejavnost nasproti drugim zelo razvita.

Kdo v občini vzpodbuja inovatorsko delo in naj bi ga že v preteklih letih predstavil širšemu krogu ljudi?

Sindikata in raziskovalna skupnost naj bi to delo koordinirala in pospeševala.

Mislím, da ni rešitev v tehnični organiziranosti, ki bi bila administrativno urejena, pač pa tržno inovacij, kjer bi eden ali dva človeka resnično delala.

Razstava inovacij v Kamniku je končana. Napravljen je pozitiven poizkus, da bi tudi na tem področju v kamniški občini nekaj premaknili.

Kaj z delovnimi organizacijami, ki se ne drže dogovorjenih načinov dela? Ni moči, da bi nekoga prisilili. Žal nekatere firme tudi tisto, kar je dobro, ignorirajo.

O inovatorskem delu so bile v slovenskem prostoru za posamezna leta izdelane statistike in tako primerjani dosežki na delavca. Je bilo to v Kamniku kdaj narejeno?

Osebo sem proti statističnemu obravnavanju tega problema. Primerjave so nerealne, ker izračune močno moti inflacija, ni pa tudi lahko priti do dobrih, točnih podatkov. Evidentirani niso vsi inovatorski predlogi in tako predstavljena slika ne bi bila prava.

Združeno delo v kamniški občini ni majhno. Ali so zadeve v delavnicah že od strani delavcev, ki se po službeni dolžnosti ukvarjajo s spodbujanjem inovacij vsaj za silo urejene?

Samo dve delovni organizaciji imata profesionalni vodji. Po pravilniku pa bi ga morala imeti vsaka, ki ima več kot 500 delavcev. Ko bi bilo tako, bi zadeve boljše tekle. Poglejte, koliko je tistih, ki se profesionalno ukvarjajo s športom in rekreacijo. Kaj pa daje večji učinek in gospodarsko korist? Inventivna dejavnost še zdaleč ni urejena.

Večkrat je napravljen korak naprej in pol nazaj. Vse delo je na posameznikih. Zadeva se ne jemlje kot del ekonomske politike.

Inovator mora biti pri delu podprt in njegova koristna zamisel uresničena.

Npr.: Stol se zavzema za tehnološko usmerjene inovacije. Tehnolog je usmerjevalec, detajle izdelajo drugi. To je ena od oblik, ki je zelo uspešna in racionalna.

Pri nas so zelo aktivni nekateri šablonerji, s katerimi smo uresničili že veliko inovacij. Potrebno je razmišljati, risati, računati in dobre dosežke lansirati.

Na razstavi je bilo videti, da so inovatorji predvsem neposredni proizvajalci ali ljudje, ki se vsaj posredno ukvarjajo s proizvodnim delom.

Zato, ker je v kamniški občini narejen šele prvi korak ugotavljanja, sprejemanja in izplačevanje inovacij. To se da izračunati ali oceniti. Te inovacije niso tako velike, kot npr.: v marketingu, v vodstvenih službah. Seveda je treba najprej dobro in točno definirati delovne dolžnosti.

Koristna in potrjena inovacija je uspeh za predlagatelja in njegovo sredino, ne pa nekaj, kar naj bi drugi gledali z zavistjo.

To bo rešeno šele, ko bo v oddelku 75 % inovatorjev in bodo neinovatorji črne ovce. Sedaj pa je več kot obratno. Vprašati se moramo, kakšna je naša družbena zavest.

V naši družbi je za inovacije toliko možnosti, da ni treba biti za predloge posebno pameten. Veliko je že odpravljane raznih malomarnosti.

Kolikšne so vendar kamniške inovacije?

V Kamniku je stanje izredno slabo. Inovativnost stagnira, zato smo naredili razstavo, da bi zadevo vzpodbudili.

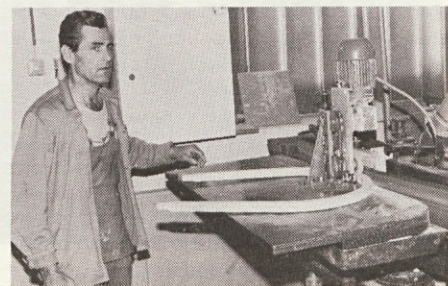
V naši občini so primeri, da nekaj izboljšaš že v začetku leta, pa še sedaj nimaš izplačane inovacije. Iz tega vidimo, kakšen je odnos do te vrste dela.

Stol je z inovacijami v Kamniku na vrhu, v slovenski lesni industriji pa nekje na sredi.

Kako z inovacijami izgleda v prihodnje?

Inovativnost mora iti korak naprej ali pa se bo čisto ukinila. Preiti bo morala iz rok intuziastov v posebno obliko dela. Volja pada. Posamezniki se izpostavljajo, a od tega nič nimajo.

Z razstavo inovacij je bilo veliko dela. Ali so povabljeni pokazali pripravljenost?

Kadar delavec z inovatorsko žilico aktivno razmišlja, je tudi za dela, ki jih prej ni bilo mogoče narediti na stroj, kmalu rešitev.

Milan Šinkovec je Stolov zelo uspešen inovator. Na sliki je prikaz brušenja naslonjalnega loka s podajalno napravo. To delo so delavci dosedaj opravljali tako, da so polizdelke ročno vodili.

Še 14 dni pred razstavo nismo točno vedeli, koliko bo razstavljavcev. Trikrat smo se dogovarjali. Dokler ni bilo vse pripravljeno, nismo šli v končno akcijo. Previdno smo pristopili. Operativno pa je šlo potem delo hitro naprej.

Manjše delovne organizacije na razstavi niso sodelovale, prav tako tudi ne obrtniki. Zakaj?

To je škoda. Tudi s temi smo želeli navezati stik. Zasebniki pa raje prodajajo svoje izdelke, kot bi govorili o svojih iznajdbah.

Delovne organizacije, ki imajo inovacije, pa jih niso predstavile, naj se vprašajo, zakaj tega niso naredile, tiste, ki jih nimajo, naj bodo vzpodbujene. Tako bo razstava dosegla svoj namen.

Bodo v prihodnje še razstave inovacij?

Predvidoma na dve leti.

Kakšno je bilo zanimanje za razstavo splošne občinske javnosti?

Ob otvoritvi je bila organizirana okrogla miza. Zanimanje je bilo dokaj veliko in nas je prijetno presenetilo.

Sama razstava pa je kot nekako padla v kamniški prostor. Inovativni smo bili pri vsej pripravi, od biltena, plakata in vsega drugega. Dokazali smo, da se da z zelo malo denarja nekaj pripraviti. Podobna razstava je bila pred kratkim v Celju, vendar je bila naša bistveno boljša.

Razstavo so obiskale šole, posamezniki. Vidi se, da prikazano ni za široke množice. Za razumevanje je vendar potrebno določeno znanje ali razlaga na razstavi.

V mladih ljudeh smo želeli vzpodbuditi ustvarjalno potezo.

Umetniške slike so za marsikoga večja privlačnost.

Kaj je reklo vodstvo občine?

Vsi občinski možje so z zadovoljstvom pozdravili dosežek in razstavo priporočali tudi za prihodnje.

Inovativnost pa ni rešitev za naš napredek, potreben je strateško usmerjen razvoj.

Se boš v prihodnje tudi ukvarjal z delom Stolove inovacijske komisije in s sodelavci skušal pripraviti še kako razstavo?

V Stolu imam mandat še leto in pol. Predvsem se bom trudil, da bi rešil čimveč tehnološko usmerjenih inovacij, ki prinašajo velike prihranke. Treba je stopiti korak naprej, pospešiti množičnost.

Predsednik priprave razstave ne bom več, pomagal pa bom še vedno. Z razstavo je ogromno dela, od tega pa nimaš nič, tega dela se lahko lotiš samo enkrat.

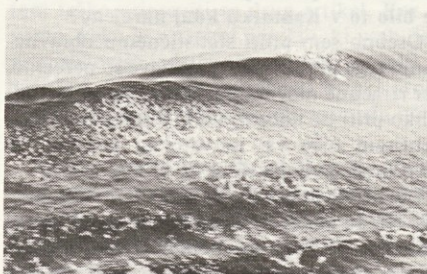
Morda še nekaj besed?

Za pomoč pri razstavi se moram zahvaliti ljudem, ki so veliko pomagali. To so Koželj in Bernot iz Kika, Ulčar iz Titana, tovarišica Boroša iz občinskih skupnih služb in tov. Hančič iz Zarje. S svojimi idejami, vztrajnostjo in fizično aktivnostjo so veliko pripomogli, da smo delo uresničili.

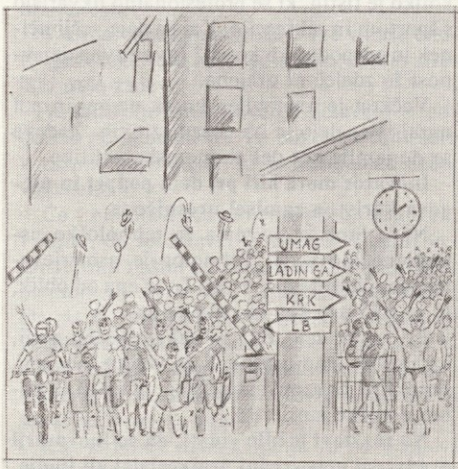
Pogovor je pripravil Ciril Sivec

Krušno zrno ni tako drago, čeprav pšenica zori le enkrat letno. Pot, ki jo napravi pšenica od njive do trgovine s kruhom, pa zadevo močno spremeni. Delavec mora za kilogram kruha seči globlje v žep.

Vsi tisti, ki boste na morje šli, skušajte si najti kak miren kotiček in prisluhniti našemu Jadranu. Prav tak je kot pred leti, spremenili smo se le ljudje.

Če boste med dopustom še bolj delali kot do sedaj in po dopustu, boste upravičeno pomislili, da dopusta niste imeli.

Zagotovilo za dobro počutje ni samo dobra hrana in pijača. Kaj pa optimizem?

KADROVSKE SPREMEMBE

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI:

- POGAČAR TOMAŽ, lesar. tehnik (priprav.), PE-7, za določen čas
- BERGANT CIRIL, NK delav., PE-9, iz JLA
- KOŠIR JOŽE, lesar šir. profila, PE-9, iz JLA
- POLJANŠEK MARJAN, NK delavec, PE-2, iz JLA
- PODBREGAR JOŽE, NK delavec, PE-4, iz JLA, za določen čas
- GORJAN MATJAŽ, lesar. tehnik, PE-2, iz JLA.
- LEVEC JOŽE, NK delavec, PE-9, iz JLA
- KOREN ANTON, NK delavec, PE-8, iz JLA
- NARAT MARJAN, NK delavec, PE-7, iz JLA

DELOVNO RAZMERJE SO PREKINILI:

- POGAČAR IVAN, NK delavec, PE-7, upokojen
- KERŠIČ JOŽE, NK delavec, PE-3 Motnik, upokojen
- KOMATAR ANA, NK delavka, PE-8, upokojena
- MALEŽ IVANA-MARIJA, skupne službe, upokojena
- KLADNIK MARIJA, NK delavka, PE-6, upokojena
- GALUN JOŽEF, NK delavec, PE-4, discipl. izkl.
- NIKOČEVIČ VERHAB, NK delavec, Interier Skopje
- BILJAL NAIT, KV voznik, Interier Skopje
- KÜRBUS TOMI, lesarski tehnik, v JLA
- GOLOB ROMAN, livar. modelar, PE-5, v JLA
- VOLKAR PETER, lesar šir. profila, PE-8, v JLA
- KERZNAR ELVIS, NK delavec, PE-9, v JLA
- ŠTRUKELJ BREDI, NK delavka, PE-8
- TRIVIČ CECILIJA, NK delavka, PE-9, upokojena
- HRIBAR IVAN, KV mizar, skupne službe, upokojen
- JERMAN VERONIKA, NK delavka, PE-3, upokojena
- OREŠNIK JANEZ, KV mizar, PE-2, upokojen
- KEREK FRANC, PK mizar, PE-2, upokojen

Oddelek za delovna razmerja

Nekaterim morje pomeni poletje in dopust, nekateri ga radi vidijo na sliki, nekateri pa na morje niti ne pomislijo.

Smo pač ljudje z različnimi interesi.

Na dopustu se spomnite nizkih cen vina in mesa izpred let in desetletij in pomislite, da ste tudi vi vse to doživeli. Lažje vam bo, ko boste pomislili, da ste se imeli tudi vi nekdanj lepo.

Preveliko dobrot ni dobro za človeka. Opažite starejše ljudi. Visoko starost so dočakali tisti, ki so slabo živeli.

Če bi radi zelo poceni taborili, postavite šotor na domačem vrtu. Kuhali boste kar v stanovanju, kopat pa se boste hodili nekam od doma ali pa boste to poletno navado opustili.

O MEDNARODNEM POSVETOVANJU SKRAJŠEVANJA DELOVNEGA ČASA IN NEKAJ STOLOVEGA ZRAVEN

Od 4. do 6. maja letos je bilo v Ljubljani v Cankarjevem domu mednarodno posvetovanje o skrajševanju delovnega časa, podaljševanju obratovalnega in vplivih le teh na plačilo.

Razen dveh slovenskih institucij – prirediteljev, je bil v vlogi prireditelja tudi evropski komite za delo in plačilo (Komite for work and pay).

Posvetovanje je vodil dr. Zdravko Kaltnehar iz Kranjske visoke šole za organizacijo dela, svojevrsten vtis pa je zapustil kot predsednik zadnjega dne – plenarne seje – ostareli, a po idejah iskrivi dr. prof. Stjepan Han iz Zagreba. Razen domačih referentov (opazna je bila odsotnost ostalega dela Jugoslavije), je sodelovalo več strokovnjakov iz Nemčije, Danske, Nizozemske, Bolgarije, Poljske in Sovjetske zveze.

Celo popoldne je bilo namenjeno obisku in ogledu pivovarne Union v Ljubljani, zadnji dan pa smo udeležencem prikazali Stolovo proizvodnjo in naše izkušnje z fleksibilnim (premakljivim, drsečim) časom ter rezultati skrajšanja delovnega časa za nekdanje (?) delovne sobote. Tujce, posebno predsednika evropskega komiteja za delo in plačilo je zanimalo marsikaj, predvsem pa denarni, produktivnostni in gospodarski spektri poizkusa. Tako ni bilo niti časa za vsa postavljena vprašanja, saj se je vsem skupaj mudilo še na Primorsko, v ajdovsko Lipo.

Kakšno opažanje lahko posredujem s posvetovanja? Da se v svetu intenzivno ukvarjajo z »pametnimi oblikami izrabe delovnega časa«. Da nekoliko pojasnim s primerom. Togi enakomerni čas (npr. 8 ur na dan skozi celo leto) največkrat ne pokriva nihanj, ki prihajajo npr. zaradi sezone – pri tem v gotovih dejavnostih bolj, v nekaterih manj, nenadnih skokov povpraševanja po izdelku, nihanju naročil, koncentraciji odpreme ipd. Primeri so bolj iz proizvodnega podjetja. Še bolj si lahko predstavljamo fleksibilnost v gostinski, trgovski, turistični in tem podobnih dejavnostih. V teh dejavnostih ali pa kar na splošno je vodilo, da naj delavec ne bo prisoten, če nima dela. Če s tega stališča gledamo na organizacijo in časovno razporeditev (izmene, dolžina izmen, različni delavniki skozi teden, različna, neenakomerna razporeditev delovnih dni na mesec, leto ipd., gledano za aktualne primere in dejavnosti), potem pri primernih prijemih dosežemo tako boljše produktivnost, boljše izrabo časa in kot posledico tega tudi možno skrajšanje delovnega časa.

Zanimivo in nekoliko nenavadno je bilo gledanje referenta dr. Malačiča, da naj pri nas (v Jugoslaviji) glede na nizek prihodek za prebivalca, katerega razkorak z razvitimi sosedji je čedalje večji, ne bi skrajševali delovnega časa, oziroma naj bi bolje in več delali. Mnenje je ostalo osamljeno tako med domačimi kot tudi med začudenimi tujimi gosti.

Strinjati se je za bolje, to je produktivneje, od tu dalje pa je bilo okoli »več« veliko besedi, ki so pripeljale naravnost na (takrat še) dolgoletno netržno, neekonomsko, nestimulativno prezradlitveno gospodarsko pot. Tako za ta čas in prostor (ne pa za »stanje«) neadekvantno višino plač. Ostra polemika v opisanih ekonomskih kategorijah med dr. Malačičem in dr. Kaltneharjem je bila kar dober primer, kako »skrajševanje časa« nekje ali za nek čas da rezultate, in pa trajen možen element ekonomike, če druge zelo relevantne stvari v gospodarstvu niso rešene, ali se nprestanost spreminjajo (npr. za Stol zakon (in ne-zakon) o omejevanju investicij, drastično zmanjševanje kupne moči, pomanjkanje naročil, ki sledi iz tega (ipd.). Nekaj pa le imamo! Medtem, ko po svetu imajo svojo uro kosila nekje po dvanajsti uri (neplačano), imamo mi pol ure malice plačane (kako?). Tako naš delovni čas zdaj v Stolu ni 40 ur na teden, ampak $37,5 = 40 - 5 \times 0,5$ ur. Z nadurami pa je dejanski Stolov delovni teden $37,5 + 1,2 = 38,7$ brez malic. Če pa malice štejeemo v delovni čas, tako, kot to šteje 40 urni zakon – naj me kdo ne prime za prst – pa znese tak delovni čas v Stolu $40 + 1,2 = 41,2$ ure na teden. Taka logika pa je bila za marsikaterega tujca pretežka – moral je vprašati (na posvetovanju) dvakrat, trikrat, da jo je razumel.

Srečo Smole

NEKAJ NAŠIH DELAVCEV SE JE ŽE VRNILO Z LETOVANJA

Pričele so se šolske počitnice in s tem razbremenitev prenekaterega očeta ali matere, ki sta se s svojimi otroci pridno učila čez vse šolsko leto. Starši so si bolj prizadevali, kot takrat, ko so sami hodili v šolo. Vsi skupaj so si oddahnili in ob primernem uspehu v šoli (da rednega dela staršev posebej ne omenjamo) pošteno prisluzili dopust ob morju, toplicah ali hribih. Dopust si privoščimo tudi zato, da se razbremenimo vsakdanjih skrbi in dela. To je tudi čas, ko je družina skupaj, da se člani družine pogovorijo, posvetijo drug drugemu in naberejo svežih moči za čas po dopustu. Ni potrebno zgodnje vstajanje. Seveda to ne velja za strastne ribiče. Skratka, dnevni urnik si vsak družina uredi po svoje, kot ji najbolj ustreza.

Nekaterim delavcem in njihovim otrokom čas bivanja ob morju ne pomeni samo dopust, temveč tudi preventivno zdravljenje. Takih je kar nekaj v naši sredini. To so osebe, ki imajo težave z bronhiji. Ravno tako je z našimi dopustniki v Čateških toplicah, kjer dopust marsikateremu pomeni preventivno zdravljenje, predvsem delavcem, ki imajo težave z revmo. Tistim, ki imajo težave s srcem, toplice v Čatežu ne ustrezajo.

Letna sezona v Čatežu se je pričela 24. 6. in bo trajala tja do 17. 9. Prvi dopustniki so se že vrnili. V glavnem so bili upokojeenci in delavci, ki nimajo šoloobveznih otrok. Mnenja in pripovedi o letovanju so bila različna. V glavnem so ztrjevali, da so se imeli prijetno in da jim je dopust v Čatežu kar prehitro minil. Posebno zadovoljni so bili tisti, ki so letovali v počitniških hišicah. Čez prikolice so

se nekateri pritoževali, kako so neudobne in precej izdelane. Drugi so zatrjevali, da v hišice v letni sezoni sploh ne gredo, saj imajo udobje in urejeno stanovanje že doma, dopust jim mora vedno pomeniti spremembo in drugačnost od vsakdanjika.

Tudi prvi dopustniki iz morja, ki so letovali v predsezoni, so se že vrnili. Letovali so v objektih v Piranu, Maredi in Njivicah. Starejši delavci in otroci, ki slabo prenašajo vročino, so se kar pohvalili. Meduz in ježov ni, vreme se pa tudi še ni ustalilo.

S 25. 6. se je pričela letna sezona ob morju in s tem datumom so pričele obratovati prikolicе v Novem gradu in Ladin gaju. V Barbarigi so začele obratovati prve štiri enote. To naselje je v celoti novo in bodo vsaj za začetnike težave s preskrbo, ker trgovina še ni odprta.

Zanimivo pri večini letovalcev je, da prisegajo na kraj, kjer so letovali in so se dobro počutili. Celo isto enoto hočejo imeti. Prepričani so, da jim drugje ne more biti tako lepo, kot ravno tam, kjer so letovali pred leti.

Zopet zanimivost!

Nekateri, ki letujejo v prikolicah, zatrjujejo, kakšno prednost ima prikolica pred zidanim objektom. Idilika bivanja na prostem! Doma si tega ne morejo privoščiti. Ob prikolicah je »vedno« senca, prostor za avto in čoln. Ob večerih se družina posede pred prikolico, peče na žaru, na prostem uživa morski zrak in poslušja vrišč okrog sebe. Počuti se udobno in sproščeno, kot je le v kampu.

Štefka Legedič

Ob naši restavraciji so zacvetele vrtnice, ki lepo krasijo ta del tovarniškega dvorišča.

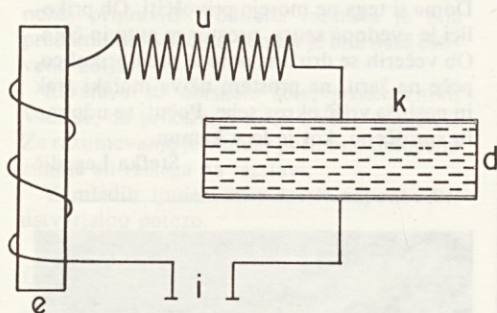

Minila so leta. Ponavadi ugotavljamo: tedaj nam je bilo lepo!

Kljub temu, da vam danes za marsikaj manjka denarja, na dopustu svojega sodelavca Stolovca ne prezrite. Ne napravite ovinek okoli njega, pač pa ga povabite na kozarec osvežitne pijače. Zaradi tega vam denarja ne bo veliko prej zmanjkalo.

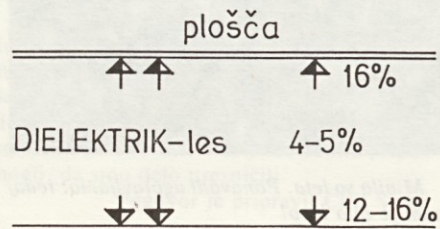
UMIRJANJE SIL PO PRESEKU – NATEZNIH IN TLAČNIH PRI VF SUŠENJU

Visokofrekvenčno (dielektrično) segrevanje je poseben način pretvorbe električne energije v toplotno energijo. Ta način se v osnovi razlikuje od vseh drugih načinov segrevanja po tem, da se toplota tvori v samem predmetu. Električno polje povzroči polarizacijo elektronov v atomu glede na atomsko jedro ter prav tako polarizacijo samih molekul v materialu. Molekule rotirajo zaradi izmeničnega polja, da bi lahko sledile njegovim spremembam. Na te gibajoče se molekule delujejo hkrati tudi sile sosednjih molekul in prihaja do njihovega medsebojnega trenja. Pri medsebojnem trenju se sprošča kinetična energija in posledica tega je segrevanje oziroma, da že dobimo potrebno temperaturo v sredini lesa že po nekaj minutah. Pri klasičnem načinu sušenja lesa je porazdelitev temperature po lesni masi neenakomerna. Šele po večurnem segrevanju se doseže potrebna temperatura tudi v sredini lesa.

i – izvor toka
d – dielektrik
k – kondenzator
u – upor
e – tuljava z železnim jedrom

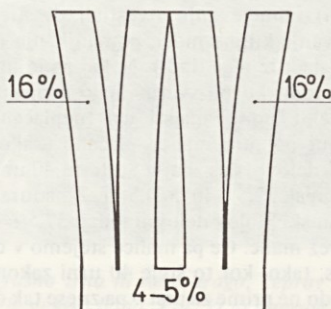
Pri VF sušenju je temperatura enakomerno porazdeljena po lesni masi, razen na robovih. Les se suši od znotraj proti zunanosti. Zaradi temperature se voda v lesu spremeni v paro, ta pa v zunanjih delih kondenzira in tako so površinske plasti vlažnejše kot notranje plasti lesa.

Ko boste morda med dopustom počofotali po morski vodi ali hodili po gorski travi v naših planinah, boste morda pomislili, da vam vse to pred leti ni veliko pomenilo, ker je bilo v izobilju. Danes je dragoceno, pa opazimo.

Lesni sortiment debelina v (mm)	VF sušenje v urah	klasično sušenje v urah	razmerje
50	12	144	1 : 12
100	20	408	1 : 20
120	24	528	1 : 22

Tabela je iz knjige SUŠENJE LESA 19 – letnik 86
Časi sušenja z visoko frekvenco v primerjavi s klasičnim sušenjem.

Iz tabele je razvidno, kakšni so časi sušenja na VF. S tako kratkim časom so sile po preseku velike in tudi še dolgo ostajajo. Tudi po skladiščenju (klimatiziranju) se sile ne umirijo po večih mesecih. Da bi se vsemu temu izognili, smo prišli do nekaj smernic in že vidnih rezultatov. Pri klasičnem sušenju lesa obstajajo faze. Vsaka posebej ima zelo pomembno vlogo. Naj jih samo omenim.

SEGREVANJE LESA
SUŠENJE LESA

I. FAZA
II. FAZA
III. FAZA
IZENAČEVANJE KONDICIONIRANJE,
HLAJENJE

Skladiščenje lesa po sušenju
KLIMATIZIRANJE

PREDNOSTI:

Pri vseh teh razah je možno v lesu ohraniti minimalne silnice po prerezu

POMANJKLJIVOSTI:

Je časovno daljše sušenje

Že nekaj mesecev spremljamo in posvečamo pozornost pri izenačevanju sil v lesu, katerega smo sušili in krivili z pomočjo VF. Kljub nizkemu vhodnemu % vlažnosti in z nizko upornostjo pri sušenju na VF, so po preseku sile velike. Te sile pa je treba sprostiti. Kot sem že omenil faze pri klasičnem sušenju, jih pri VF v tehnološkem postopku do sedaj ni. S tem pa nam sile po preseku ostanejo. S spremljanji in zapažanji smo ugotovili, da tudi do nekaj mesecev. Zato smo morali v prejšnjih letih v zimskem času v proizvodnih prostorih držati nasičeno klimo. V bistvu smo samo preprečevali nastajanje površinskih razpok in spremembo delovanja krivin. Čim pa so ti polizdelki bili izpostavljeni suhi klimi, so se silnice na zunanosti lesa proti notranosti povečale in s tem so se pojavljali izmeti. Pri tem so se rušili tudi plani proizvodnje.

Veliko pomembnih faz za ohranitev sil po preseku ni bilo. Zato smo začeli pred nekaj meseci polizdelke, kateri so bili sušeni in krivljeni s pomočjo VF, izenačevati, kondicionirati in ohlajevati v klasičnih sušilnicah z dodatnim pristopom nasičene klime, da vzpostavimo kontakt gibanja molekul vode po preseku. Pri tem pa smo morali paziti, da ni prišlo do deformacij krivin. Z pravnimi izborom režimov, kateri so praktično navodilo kako reguliramo klimo zraka v sušilnici oziroma vodimo tehnološki proces sušenja, smo prišli do nekaterih spoznanj in rezultatov. Izdelani so na osnovi dobrih študij in industrijske prakse. Tako smo prve rezultate že dosegli, vendar vse to še dograjujemo. S posodobitvijo polavtomatike bo to stanje dokončno. Vendar je pomembno nabirati izkušnje tudi pri ročnem krmiljenju. Sile po preseku, to je notranje, tlačne in zunanje, natezne izenačimo v približno 24 urah. Pri različnih debelinah so časi seveda različni.

S tem smo ogromno pridobili, kot je:

- lažje planiranje;
- ni kasnejših izmetov;
- če je že izmet, to vidimo na enem mestu, ne kot prej skozi vso proizvodnjo. Manjkajoče polizdelke lahko nadomestimo, bodisi s popravilom, ali drugače. Boljši nadzor nad deli na VF;
- časi skladiščenja so krajši, skladiščna zaloge se ne POVEČUJE.

Tine Breznik PE-4

VIII. LETNE IGRE UNILES NA DUPLICI

DO Hoja je v zadnjem trenutku odpovedala organizacijo letnih iger Uniles in tako so na sestanku sindikalnih predstavnikov sozda Uniles zaupali izvedbo naši DO.

Običajno so igre v juniju, zaradi pozne odločitve, da bomo mi organizatorji, so datum prestavili na 17. 9. 1988 s pričetkom ob 9. uri v ŠD Virtus.

Tekmovanje bo potekalo v sedmih disciplinah in sicer: mali nogomet, balinanje, šah, streljanje, odbojka, namizni tenis in kegljanje.

V naši DO je bil ustanovljen pripravljalni odbor, kateri je že prevzel vse potrebno za izvedbo letnih iger.

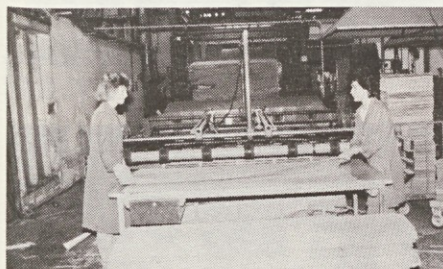
Tekmovanje bo potekalo v občini Kamnik, razen za eno skupino, ki bo kegljala na kegljišču v Domžalah.

Vse ljubitelje rekreacije vabimo, da si pridejo ogledat tekmovanja in bodiriti naše tekmovalce.

Jože Zupin

Prijetno je lupiti furnir, če so hlodi lepi, pravočasno spravljani in brez drugih napak. Vodja lupilnice Silvo Golob je rekel, da danes ljudje že ob pripravi hlodovine v gozdu premalo pazijo.

Svež, nalupljen furnir je treba pripraviti za sušenje.

Sušenje furnirja je delo, ki zahteva posebno marljivost.

Luščenje furnirja, načrti in možnosti

Uporaba luščenega furnirja v Stolu je stara že pol stoletja. S spremembami asortiman izdelkov, se spreminjajo tudi potrebe. Z nabavo nove »JOS« stiskalnice za izdelavo raznih večjih naslonov in drugih lameliranih izdelkov, so nastale potrebe po daljših dimenzijah furnirja. Z obstoječimi napravami, starimi 30 let, tega ni bilo možno proizvajati, zato se je pričelo razmišljati o obnovi in nabavi sodobnejših in potrebam primernih naprav.

V preteklih dveh letih nam je uspelo obnoviti parilne jeme s toplotno postajo in drugimi napravami, potrebnimi za obratovanje. Nabavljen je bil tudi sušilnik furnirja, saj je prejšnji predstavljal ozko grlo v proizvodnji. Ključni stroj v proizvodnji predstavlja luščilka. V iskanju primernega proizvajalca, se je pojavila ponudba LIP Radomlje, da vključimo v našo proizvodnjo njihov stroj. V tem podjetju imajo del proizvodnje podobne naši. Do sedaj so ves furnir kupovali od raznih

proizvajalcev, zato so tudi oni načrtovali izgradnjo luščenja furnirja. V ta namen je bila kupljena tudi omenjena luščilka.

Po daljših razgovorih o možnostih te kooperacije, smo njihov stroj vključili v našo proizvodnjo, žal se je izkazalo, da je stroj le generalno obnovljen. Pri obratovanju se pojavljajo nepredvideni zastoji, ki so posledica slabe generalne obnove.

Trenutno nekako obratujemo, manjka nam še veliko naprav, katerih ni možno nabaviti na trgu. Potrebno jih je projektirati in izdelati po naročilu.

Smatram, da smo preuranjeno sprejeli obvezo, da bomo za našega sovlagatelja v določenem roku izdelali željene količine furnirja, kajti niti oprema, niti kadrovska zasedba ne omogočata normalnega poteka proizvodnje.

Povečane količine furnirja naluščimo v nadurah, nekoliko pa so se zmanjšale tudi potrebe v naši proizvodnji, tako da bomo nekako zakrpali potrebe v juniju. V naslednjih mesecih bo potrebno nanovo usklajevati potrebe z možnostmi.

Tako lahko rečem, da se moramo le izjemnemu trudu sodelavcev in mojstrov zahvaliti, da v teh pogojih sploh obratujemo.

Franc Juvan

HURA! ŠOLE JE KONEC!

Šolska vrata so se zaprla, knjige bo na policah za nekaj časa prekril prah in mlade misli bo zalilo morje ali jih ohladil planinski veter... No, za tiste, ki imajo popravne izpite, počitnice ne bodo tako romantične in bodo ohranili učno kondicijo vse tja do novega šolskega leta.

Tudi v Stolu smo uspešno končali s prvim letnikom bodočih mizarjev. Ob pogledu na izdelke teh mladih fantov, človek pozabi na vse težave in spozna, da trud celotne ekipe ni bil zaman.

Čeprav je kar precej popravnih izpitov pri teoretičnih predmetih, so fantje in eno dekle pokazali zelo velik interes in zagnanost na praktičnem področju – to pa je najbolj razveseljivo. V tem letu se niso kalili samo učenci, ampak tudi pedagogi in inštruktorji, saj je bila na naših plečih celotna organizacija in izvedba praktičnega pouka v Stolu.

Kaj so se učenci naučili in kako obvladajo mizarske spretnosti s stopenjimi urami prakse, vse to si bodo lahko delavci Stola ogledali na razstavi, ki jo bomo organizirali v razstavnem prostoru upravne stavbe po kolektivnem dopustu. Prepričali se boste, da denar ni bil vložen v prazno.

Povrnimo se k učencem, ki kot Stolovi študenti že pridno uporabljajo pridobljeno znanje pri obvezni počitniški praksi. Če nič drugega, so v tem letu spoznali, da ni mogoče postari mizar brez zagnanosti in predanosti temu poklicu. Kdor je mislil drugače, je že ali bo še zapustil to »prašno« družino in si poiskal kakšen bolj »šminkerski« poklic. Spoznanje, da najprej delaš z lesom in šele potem z orodjem, se je dokazalo pri pručki, ko so pri slabem lesu dostikrat odpovedali naučeni recepti in je moral učencem vgraditi občutek v svoje delo, da je dobil izdelek predpisane kvalitete. Kaj vemo, iz kakšnega lesa bodo morali še delati!

In ljubezen do lesa – to je tisto kar človek pogreša v naši proizvodnji. Mogoče se čudno sliši, da moraš ljubiti tisto, kar potem režeš, brusiš. In to ljubezen, vgrajeno v izdelek, lahko občuti vsak laik. Pri tem gre za zavestno povezavo s kosom lesa, v katerem človek opredmeti svoja duhovna hotenja. Mizar, ki ima to v sebi, bo raje trikrat odžagal premalo, kot pa enkrat preveč, samo, da ne bo vrgel letve v odpadek.

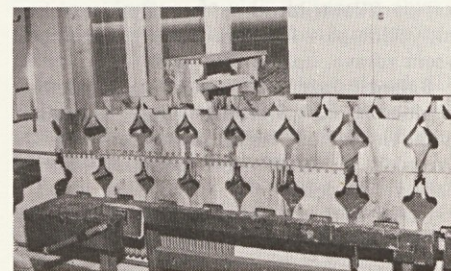
Če nam bo uspelo v naslednjih dveh letih v teh fantih prebuditi to ljubezen, smo delo dobro opravili.

Pavel Ojsteršek

Ko primeš prvič brusilno kladico v roke, se ti zdi malo čudno, ko se delu privadiš, je zadeva enostavna.

Vajenec je že povsem drugače kot v začetku šolskega leta obdeloval svoj, že tudi zahtevnejši izdelek.

»Pručke« na gornji sliki so izdelek naših vajencev. Na videz so vse enake, sicer pa je v izdelavi razlika. Nekateri rogli so zaprti, drugi malo manj, pač odvisno od sposobnosti izdelovalca.

Vajenci so končali prvi letnik usposabljanja in osvojili temelj praktičnega dela.

Drugam ne boste šli poceni na morje, kot v Stolove počitniške zmogljivosti. Pazite nanje, kot na svoje, da vam bodo ostale še za kdaj drugič.

Če boste med dopustom potrebovali katerega od svojih sodelavcev, se to z njim prej dogovorite. Nič ne veste, kam je namenjen. Morda ne ravno k vam.

Za strojem vam je bilo vroče, na dopustu pa vam bo še bolj.

Pred odhodom na dopust ne delajte velikih načrtov, s čim vse se boste »vrkljali«. Ko boste videli cene sadja in drugih dobrot, boste zadovoljni z navadno solato in občutkom, da ste sploh na dopustu.

NOVI UPOKOJENCI

Mlad človek pride v delovno organizacijo vprašat za delo zaradi osebnega dohodka in morda je več let prepričan, da je denar edini način, ki ga veže na delovno mesto. Delavci, ki odhajajo v pokoj, niso tega mnenja. Privadili so se delovni okolici, sodelavcem, mojstrom, delu in vsakodnevnim navadim, da je pač treba vstati ob petih zjutraj, biti ob šestih na delu in potem osem ur za tovarniško ograjo. Če je to dolgoletna navada, niti ni več težko in je pravzaprav spremeniti tak red nekaj, kar ni enostavno.

Zaključki uspešnega dela so vedno prijetni. Kako enostavno bi bilo, če bi na tak način delo začeli in ga tudi opravljali. Vendar človeka ne bo nihče na hitro spremenil in bo še nekaj časa ostal z navado, za katero lepa slovenska misel govori, da je železna srajca.

Odkar je izšlo zadnje Glasilo, ima Stol 30 novih upokojencev. Vsakemu tistemu, ki se je udeležil zaključnega srečanja, bomo namenili nekaj besed in se mu tako še posebej zahvalili za njegov delovni doprinos.

V prvi skupini je bilo sedem upokojencev, v drugi pet (na srečanje so prišli štirje) in v tretji osemnajst (na srečanje jih je prišlo štirinajst), torej skupno točno trideset ali dva odstotka delovnega kolektiva.

Kot je zelo umesno pripomnil nekdo izmed naših vodilnih delavcev, te ljudi ne bo lahko nadomestiti z novimi, dobrimi delavci.

Berlec Marija (52 let) je v Stolu delala nekaj manj kot trintrideset let, najprej v stolarni, večino pa v furnirni. Rekla je, da ni povsem zdrava, upa pa na boljše.

Balantič Jožefa (50 let) ima skupne delovne dobe 30 let, v Stolu 25. Najprej je delala v Stahovici, potem v stari tapetniški in PE-2. Povedala je, da se dobro počuti. Doma jo čaka veliko dela.

Ulčar Štefka (50 let), ima 35 let dela, nekaj manj kot pol v Stolu. Ves čas je bila v PE-2, v začetku v strojnem oddelku, potem pa v montaži in skladišču.

Žagar Ana (53 let), 35 let delovne dobe, v Stolu 15 let. Vseskozi je bila pri plastificiranju polizdelkov. Rada je delala, v pokoju pogreša stik s prejšnjimi ljudmi.

Pestotnik Jože (57 let), dobrih 40 let delovne dobe, vso v Stolu. S konji je vozil hlode z železniške postaje v Kamniku in nazaj pohištvo, delal je tudi na žagi, z avtodvigalom in bil šofer tovornjaka. Zdrav je in se dobro počuti.

Koželj Franc (61 let), delovne dobe 35 let, dobrih 32 let v Stolu. Delal je v skladišču žaganega lesa, potem pa skozi v krivlinici. Rekel je, da se bodo mladi tudi naučili tega dela, ki pa ni lahko.

Osolnik Darinka (55 let), delovne dobe ima 34 let, 32 v Stolu. Skozi je delala v furnirni, 25 let na stiskalnici, potem pa v pripravi furnirja. Rada je delala, rekla pa je, da mladi premalo spoštujejo predpostavljene.

V drugi skupini je pet upokojencev. Štirje so se srečanja udeležili.

Pogačar Ivan (56 let), skupne delovne dobe 22 let, v Stolu 20. Delal je na žagi in v odpremnem skladišču pripravljaval oboje. Da je bil ob 6. uri na delu, je vstajal ob 4. uri. Ne more verjeti, da so leta tako hitro minila. Ni

zdrav, probleme ima s srcem.

Komatar Ana (54 let), delovne dobe 33 let, v Stolu 31. Delala je v strojni mizarni, tudi pri zahtevnih delih. Rada je bila v tovarni. Ko je zaključila z delom, ji je bilo težko.

Malež Ivana Marija (52 let), delovne dobe ima 35 let in pol, v Stolu 24 let. Vseskozi je bila v računskem centru. Na pokoj se je težko privadila, z delom je bila zadovoljna.

Kladnik Marija (52 let), ima 30 let in 7 mesecev delovne dobe, vso v Stolu. Najprej je delala v Stahovici, potem pa v furnirni na furnirskih skarjah in stiskalnicah. Delo ji je pustilo posledice na hrbtnici in nogah. Doma bo lažje.

V zadnji skupini upokojencev, ki se jo bomo skušali v tem sestavku na kratko dotakniti, je 18 upokojencev. Štirje na srečanje niso prišli.

Kerec Franc (60 let). Delovne dobe ima 40 let, v Stolu pa je bil 34 let in pol. Delal je v skladišču lesa, v montaži stolarnice, skladišču repromateriala in odpremnem skladišču PE-2. Vedno je šel rad na delo. Ni mu bilo prijetno zapustiti delovno sredino.

Jerman Veronika (50 let), delovne dobe 35 let, v Stolu 18 let. Pet let je bila v grobem rezu, potem pa pri plastificiranju. Z delom je bila zadovoljna. Rekla je, da človek, ki ima 35 let dela, ni več mlad.

Hribar Ivan (60 let), delovne dobe dobrih 40 let, v Stolu je delal 36 let. Bil je v montaži stolarnice in zatem poklicni gasilec. Probleme ima s srcem. Ob odhodu v pokoj je zadovoljen.

Orešnik Janez (59 let), dela ima nekaj manj kot 38 let, v Stolu 37. Delal je v strojni in ročni mizarni, potem pa je bil skladiščnik v PE-2. Doma ga čaka dovolj dela.

Škalič Jože (61 let), delovne dobe ima 39 let in pol, v Stolu je bil 24 let. Opravljal je delo ključavničarja, kurjača, in orodjarja. Dolgčas mu je po sodelavcih. Skušal ga bo pregnati z delom pri hiši.

Marinšek Ana (54 let), delala je skoraj 37 let, v Stolu 34 let; v površinskem oddelku stolarnice. Ob zaključku dela ji je bilo težko. Doma jo čaka veliko opravil.

Trdin Valentin (60 let), delovne dobe 40 let, 38 v Stolu. Delal je v montaži stolarnice in 10 let v skupnih službah. Dejal je, da se mo-

raš na novi način življenja privaditi.

Nenadov Radivoj (60 let), delovne dobe ima 25 let, v Stolu 15 let. Delal je v gradbeni skupini in bil pomočnik pri parnem kotlu. Rad je imel sodelavce in jih pogreša.

Burja Franc (62 let), delovne dobe ima 40 let, v Stolu 31 let. Vseskozi je bil vodja montaže v neserijski in tapetniški delavnici. Ob odhodu v pokoj se ni prijetno počutil, vendar je treba vse vzeti za dobro.

Stopar Vida (52 let). Vso delovno dobo je prebila v Stolu, to je 34 let. Delala je v mizarni. Tudi ona je pritrdila, da je občutek ob odhodu v pokoj nekaj posebnega in si ga prej ne moreš zamisliti.

Ulčar Jožef (55 let). Delal je 36 let, v Stolu 34. Bil je v mizarni, v neserijski delavnici, pri obdelovalni liniji v PE-2 in zatem v brusilnici v isti delovni enoti. V pokoju bo predvsem pomagal otrokom.

Zalokar Kristina (50 let). Ves delovni čas, to je 32 let, je prebila v Stolu. Delala je v furnirni pri mazalcu furnirja, na stiskalnicah za izdelavo sedežev in naslonov in pri ploskovnem furnirju. Z delom je bila zadovoljna in pripomnila, da prav tako kot sicer v tovarni vedno vse v redu, tudi doma ne more biti.

Burja Tončka (51 let). Vso delovno dobo je preživela v Stolu, to je 34 let. Prav tako kot Zalokarjeva, je delala v furnirni, na stiskalnicah in v pripravi furnirja. Težko se je poslovila od sodelavcev, mojstrov in obratovodje.

Zlatnar Alojz (55 let). Delovne dobe ima 38 let, vso v Stolu. Delal je na žagi, bil pomočnik pri polnojarjeniku in potem vodja polnojarjenika. Rekel je, da je bila to dolga delovna doba, veliko je poizkusil. Sicer pa pravi, da je zadovoljen. Doma bo delal na zemlji.

Naj nihče ne zameri, če ta preddopustniški sestavek o naših upokojencih sklenemo z znano ugotovitvijo slovenskega človeka, ki je pripravljen za obstoj marsikaj narediti, trdo delati, v sebi pa vedno goji upanje na boljše. Želi, da se mu to uresniči in od te želje živi, kot od kruha. Slovenski človek je v osnovnem bistvu vendar kmet, človek, ki ljubi zemljo in h kateri se po najrazličnejših delih vedno vrača. Te roke so v Stolu napravile na milijone polizdelkov in izdelkov, kvalitetno in v primernem številu, na starost pa si žele oddahniti na preprosti njivici, v vrtu poleg hiše, ali če ni drugega, ob cvetličnem lončku na okenski polici.

Želimo, da bi bili naši novi upokojenci zdravi.

C. S.

STOLOVI INVALIDI SMO ŠLI NA IZLET

V soboto, 26. 5. 1988, smo se Stolovi invalidi zbrali pred upravno stavbo in se odpeljali na izlet proti Štajerski. Že jutranje nebo je kazalo, da bomo imeli srečo z vremenom, kar pomeni, da bo tudi po tej plati vzdušje in počutje zares dobro.

S prijaznim šoferjem Stanetom in lepim avtobusom smo se peljali proti Štajerski in naprej proti Prekmurju.

Prvi kratek postanek je bil ob hitri cesti, ki vodi proti Mariboru. Okrepčali smo se s kavico ali kar je pač kdo hotel. Pot nas je potem vodila proti Ptujju, kjer smo si ogledali grad in njegove znamenitosti. Nato smo se v grajski restavraciji podprli z obaro, ki nam je teknila. Vožnjo smo nadaljevali proti Prekmurju, ali točneje, v Moravske toplice, na kopanje. Bilo je zelo prijetno čofotati v bazenu, kjer je bila voda segreta na 35° C. Če je bilo tu prevroče, smo se lahko preselili v hladnejši bazen s temperaturo vode 31°. Skratka, ugodja je bilo na pretek, tudi takrat, ko smo se po kopanju vsedli v park za mizo in se s pivom ohladili do normalnih stopinj, da smo potem lahko nadaljevali pot proti vasi Gradišče, kjer smo se ustavili na turistični kmetiji. Postregli so nam z izdatnim kosilom in zelo dobro vinsko kapljico. Tu smo ostali kar celo popoldne. Organiziran je bil tudi srečlov v raznoraznimi dobitki. Ob raznih igričah, ki jih je spretno in z obilo humorja uspešno vodil naš Mitja, nam je čas na tej turistični kmetiji kar prehitro minil.

Pohvaliti velja tudi naša sodelavca Valterja in Tineta, ki sta se zelo potrudila in vložila precej prostega časa, da smo se res lepo zabavali.

V zgodnjih večernih urah smo se poslovili od prijaznih Prekmurcev in se srečno vrnili domov.

Tovarni »Stol«, Stolovemu sindikatu in aktivu Rdečega križa Duplica, se iskreno zahvaljujemo za finančno pomoč pri organizaciji za naše Stolove invalide tako lepega izleta.

Jože Resnik

Naš izkušen delovni človek je tudi v prihodnje pripravljen poprijeti za delo, ker ve, da tako mora biti.

NOVA PRIDOBITEV ZA ŠPORT IN REKREACIJO

Po dveh letih izgradnje bomo v soboto, 16. 7. 1988, svečano predali v namen športni park Virtus v Šmarci.

Izgradnjo športnega parka so finančno podprli: DO STOL, DO TITAN, DO ALP-REM, KS Duplica, KS Šmarca.

Na prostoru, kjer je bilo do sedaj samo nogometno igrišče, smo dogradili pet teniških igrišč, asfaltno ploščo, na kateri je zarisano roketomno, košarkarsko in odbojkarsko igrišče.

Športni park, v katerem bodo krajani in člani DO lahko zadovoljevali svoje potrebe po aktivnem oddihu in zdravem življenju.

Ustanovljena je bila tudi teniška sekcija in njeni člani so se pokazali kot zelo prizadevni, saj so do sedaj s prostovoljnimi urami uredili okolico in prepleskali ograjo. Tako so že opravili več kot 2000 ur prostovoljnega dela na igriščih in okolici.

V zadnji fazi zelo lepo napreduje delo brunarice, ki jo bomo svečano izročili namenu ob otvoritvi.

Objekt, ki ga bomo predali v namen vsem članom ŠD Virtusa in krajanom, pa nas obvezuje, da bomo park negovali in vzdrževali, da bo vsak dan lepši.

Z izgradnjo je namen dosežen. Zanimanje za tenis in ostalo rekreacijo je doseženo, saj teniška sekcija ne more zadovoljiti vsem, ki bi želeli igrati na igriščih.

Že sedaj, ko ni bilo še vse dograjeno, je bilo na igriščih zelo živahno.

V imenu gradbenega odbora, ki je vodil izgradnjo in je za njim uspešno opravljeno delo, se zahvaljujem vsem investitorjem, še posebno pa vodstveni strukturi Stola in delavcem, ki so izgradnjo podprli in pripomogli, da smo dobili športni park v tako lepem okolju.

Jože Zupin

Morda ste opazili novo brunarico na športnem igrišču v Šmarci, morda ne. Za slednje smo napravili gornji posnetek, prijetno, leseno zgradbo pa si velja ogledati tudi v naravi.

Kako smo si med seboj različni: nekateri ne morejo dočakati na predčasno upokojitev, drugi pa bi radi delali še po končani delovni dobi.

Pred vrati je kolektivni dopust, za tem je jesen. Spočijte se in začnite se pripravljati na zimo.

Ozimmica ne bo tako poceni, kot je bila lani.

TENIS – BELI ŠPORT

Tenis je od nekdaj veljal za šport, ki ga goji samo smetana družbe ali po angleško »high society«. Da pa to ne drži več, je tudi dokaz ustanovitev teniške sekcije v okviru ŠD VIRTUS.

Že število članov teniške sekcije, ki znaša 144 imen, nam pove, da je to množičen rekreacijski šport. Na petih igriščih, je že kar malo »drena«, vendar se z discipliniranim vpisovanjem lahko vsi razporedimo.

Imeti pet igrišč je zelo dobro, toda ta igrišča vzdrževati in urejati okolico, ni tako enostavno. Zato smo uvedli pogoj, da mora vsak član teniške sekcije opraviti obveznih 15 ur prostovoljnega dela. To delo pa je obrodilo sadove. Do sedaj smo že lepo uredili okolico, posadili drevje, prebarvali ograjo. Trenutno pa tečejo dela na dokončanju brunarice. V tem prostoru bomo imeli garderobe, klubski prostor in okrepčevalnico. Mnogo delovnih ur je bilo vloženi v ta objekt, pohvaliti pa moram predvsem Balut Ceneta in Pestotnik Andreja, ki sta marsikatero popoldne žrtvovala za to delo.

Seveda pa bi bilo vse delo članov sekcije premalo, če ne bi naleteli na razumevanje v delovnih organizacijah, predvsem pa pri nas v STOL-u. Vsem je znano, da v današnjih kriznih časih, ko kronično primanjkuje sredstev na vseh področjih, ni prav lahko odvajati sredstva in pomagati raznim športnim društvom. Vendar če nekdo vidi prizadevanje članov tega društva, če vidi, da športni objekt pridobiva neko zaključeno celoto, potem odločitev ni težka.

In res lahko rečemo, da je športni park ŠD VIRTUS eden izmed lepših daleč naokoli, ko pa bo d3končan, bo izgled še mnogo lepši.

In kakšni so načrti za naprej?

Poleg dokončanja brunarice, načrtujemo tudi ureditev razsvetljave 1. in 2. igrišča, kasneje tudi 3. in 4. igrišča. Postaviti je potrebno koše in roketne gole in začrtati igrišča. Urediti peskovnik in gugalnice za najmlajše, urediti sanitarije in še in še. Vidite, načrti in želje so velike, toda vsega se ne da doseči čez noč. Počasi, potrpežljivo in s pridnim delom ter pomočjo DO bomo dosegli tudi to.

V teniški sekciji pripravljamo tudi uvedbo teniške šole za odrasle in otroke, kajti kakor pri smučanju, tako je tudi pri tenisu treba pridobiti nekaj strokovnih nasvetov in osnovnega znanja.

Naj zaključim ta sestavek z vabilom: pridite na igrišče, oglejte si zadevo in mogoče se boste tudi vi navdušili za to zvrst rekreacije, ki ni več »last« samo visoke družbe.

Mitja REDJA

»Ne zanima me, kaj je narobe, pač pa, kdo je to rekel.«

Letos v naših pisarnah in ob drugih delovnih mestih ne bo raznih kartic iz širokega sveta, z domačega vrta ali od soseda pa običajno ne pismo.

Če boste med dopustom prepleskali stanovanje, ga prepleskajte v optimistični barvi, ker jo boste potrebovali.

O UTRUJENOSTI

Utrujenost je kompleksen občutek (fizične in / ali) psihične izčrpanosti, včasih občutek dolgočasja, zasičenosti.

S psihološkega vidika pride v človeškem organizmu zaradi dela, ki ga opravlja, in stresov, ki nanj delujejo, do takšnih biokemičnih sprememb, ki zmanjšujejo njegovo delovno zmožnost. Psihološki vidik pa pojasnjujemo kot občutek nelagodnosti, slabega počutja, splošne izčrpanosti, ki jo povzroči delo, ki nas sili, da aktivnost prekinemo, zmanjšamo ali jo spremenimo. Prehod med telesno in duševno utrujenostjo se kaže v zasičenosti, čustveni napetosti pri delu. To so subjektivni znaki (občutki), ki človeka prevevajo, ko se ga loteva utrujenost. Objektivno jo ugotovimo, ko merimo kvaliteto in kvantiteto dela (učinka). Lahko se pojavljajo tudi spontani odmori med delom.

Pri nekaterih težkih fizičnih delih le-ti predstavljajo tudi do 20 % delovnega časa. Pri intelektualnem delu (duševne obremenitve) so znani Bilovi bloki. To so stanja konfuznosti (zmedenosti), manjše koncentracije. Centralni živčni sistem ne funkcionira racionalno, lahko se navežejo še psihosomatske motnje. Taka stanja so pomembna in nevarna v prometu (manjša zaznavno – miselna kontrola). Pogosto opažamo nepotrebne gibe (utrujen človek porabi več energije na enoto delovne mišične), slabšo koordinacijo gibanja, tresenje rok ali celega telesa, zveča se variabilnost tempa in kvaliteta dela, več se reakcijski čas. Utrujen človek je nagnjen k nezgodam vseh vrst. Utrujenost zmanjšuje obrambne mehanizme organizma. Poveča se dovzetnost za infekcijo (okužbo) z mikroorganizmi (bakterije, virusi, ...).

Človeški organizem se je navadil na ustaljen ritem dela in počitka, ki se je v toku evolucije vtiril kot sinteza naravnih pojavov. Celotna presnova v organizmu je tako regularna, tudi zleze z notranjim izločanjem imajo svoj ritem dela, ki ga lahko povezujemo z ritmom menjavanja dneva in noči. Povsem razumljivo je, da je zdrav človek zjutraj spočit in zvečer utrujen, če počiva in spi ponoči. Motnjo le-tega predstavlja nočno delo. Ni vseeno, kdaj počivamo, ali spimo podnevi ali ponoči. Kvaliteta spanca podnevi je bistveno slabša, ker sprejemamo z našimi čutili vse dražljaje iz neposredne ali bližnje okolice tudi, ko spimo. Zato naj bi si vsak, kdor dela ponoči, predvidel in organiziral čas za obvezni počitek (ustrezno dolg).

Utrujenost lahko opredelimo po intenzivnosti na težko, srednjo in lahko, po času nastanka in trajanja na akutno (nenadno) in kronično (stalno, ponavljajočo) izčrpanost, glede na kvaliteto na telesno, duševno.

Kadar je utrujenost posledica opravljenega težkega fizičnega dela ali hujše psihične obremenitve ali pa naprimer neke akutne bole-

ni (npr. angine), je razumljivo, kaj je treba storiti, da bo minila. Potreben je počitek, odmor. Bolan človek se navadno vleže v posteljo.

Često noben od naštetih vzrokov ni prisoten, a utrujenost se vseeno že moteče kaže. Opazujemo jo kot stalno, pogosto utrujenost in kot takšna je lahko znak nekaterih boleznih oziroma vodi v bolezenski proces. Je prvi obrambni mehanizem, ki opozarja, da je prišlo v organizmu do reverzibilnih (popravljivih) sprememb. Organizem kot celota ne deluje več skladno (biokemični procesi so se porušili). Če ne storimo ničesar, če se nič ne spremeni, se v tem procesu pojavi še bolečina (ni vedno nujno). Le-ta jasno opozarja na bolezenski proces. Praviloma je potreben bolniški stalež, da pride do popolne ozdravitve.

Zahteve nekaterih delovnih mest (telesne, duševne, ekološke) so takšne, da je utrujenost splošno znan pojav pri ljudeh, ki tam delajo. To se kaže lahko z objektivnimi ali (in) subjektivnimi znaki.

Proti utrujenosti te vrste imamo na voljo naslednje ukrepe:

1. Ergonomske
2. Odmore
3. Poživila

1. Z ergonomske ukrepi skušamo izboljšati pogoje dela, zmanjšati telesne in duševne napore med delovnim procesom, izboljšati organizacijo dela.

2. Odmor je prekinitev dela ali spremembe aktivnosti, ki je lahko kvalitetna ali kvantitativna. Pomembna vprašanja so: kdaj pričeti z odmorom (praviloma, ko se pokažejo znaki utrujenosti), koliko časa, koliko odmorov, kakšen odmor. Racionalen je tisti odmor, ki se prične, ko se pokažejo prvi znaki utrujenosti. Trajal naj bi od 8 do 15 minut. Število odmorov je lahko različno, odvisno je od vrste in intenzitete utrujenosti. Najbolj psihološki je programiran odmor, kateri zahteva analizo zdravstvenega stanja skupin delavcev glede na enake ali podobne obremenitve in ekološke škodljivosti. Smisel odmora je sprostitiv in obnovitev moči. Neprogramiran in nepredviden odmor nima pravega učinka. Pomembna je emocionalna (čustvena) sprostitiv. Priporočljivo je počivati v skupini.

3. Poživila so snovi, sredstva ali postopki, ki trenutno zvečajo sposobnosti, izboljšajo počutje človeka ali organskih sistemov s tem, da delujejo fiziološko, psihološko ali kemično.

a) fiziološka: vitamini in napitki, razgibanje na svežem zraku, hladna voda

b) psihološka: vsi ukrepi, ki zvečajo motivacijo (tekmovanje, sodelovanje v skupini)

c) kemična: zdravila, medikamenti (če jih jemljemo dalj časa, so vedno škodljiva).

dr. Bogdan Logar

Vsako leto pred dopustom objavimo sliko kakega lepega dekleta.

Zanimivo je, da je ta slika v vsej številki med najbolj opaženimi. Naši delavci jo natančno pregledajo in komentirajo, koliko je odvečnega tekstila. Seveda pa je najbolj pomembno samo dekle.

Pa se za kratek čas razvedrite tudi letos.

Poletje in dopust sta čas ljubezni, pri mladih prve, pri srednjih komentar ni potreben, pri starejših pa pozabljeni.

pripombe za hrbtno

- obnaša se, kot bi bil sam na svetu
- len je kot sam vrab
- prijazen je na videz, v resnici bi te pa utopil v žlici vode

Moja norma je že stara, ja, ja, je že stara nekaj let.

Še nekaj let naj jo pustijo, ja, ja, da imel bom dosti let.

Pri farni cerkvi zvonček že zvoni, jaz sem še vedno v svoji postelji, bo treba vstati, gor hlače djati; iti v tovarno med delavce.

Še, še en dinarček imam, ga v štacuni dam, da kruhek imam. Še, še en dinarček imam, ga za stanovanje dam, da streho imam. Še, še en dinarček imam, ga za bencin dam, da se na siht peljam. Še, še en dinarček imam, ga sodelavcu dam, da puf poravnam.

Al še, al še en dinarček imaš, ga meni daš, da ga do petnajstega imam!

NASVIDENJE JESENI!